# СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIV. Ч. 8. Джерзи Сіти, Н. Дж., второк, 12. січня, 1926. VOL. XXXIV. No. 8. Jersey City, N. J., Tuesday, January 12. 1926. TREE CENTS


## Вуглеві переговори далі на мертвій точці.

НЮ ЙОРК, 10. січня. — Представники властителів копалень вугля та представники майнерської юнії вели нині далі свої переговори щодо полагодження вуглевого страйку.

Самий факт, що учасники конференції рішили відбувати наради навіть у неділю, вважають важною познакою для настрою серед учасників. Мимо сього переговори знова не могли похвалитися хочби найменчим вислідом.

На нинішних нарадах виринув був плян, щоби цілу справу предложити до вирішення бувшому секретареви стейту Гюзови. Представники майнерів рішучо спротивилися сьому проєктови.

**ДЕМОНСТРАЦІЯ ЖІНОК ЗА РІВНОПРАВНОСТЮ.**

ВАШИНГТОН, 10. січня. — В слідуючу неділю сполудня велика жіноча делегація, зложена з 300 жінок, помашерує демонстраційним походом до Білого Дому, щоби домагатися від президента повного урівноправнення жінок у промислах.

**ЦІКАВА АВДІЄНЦІЯ.**

ВАШИНГТОН, 9. січня. — Межи людьми, які будуть у президента на авдієнції завтрішнього дня, є Гелен Келер, славна глухо-німа женщина. „Слухати" вона буде слів президента Кулиджа в сей спосіб, що положить йому на уста свої пальці та буде слідити за рухом уст.

Гелен Келер, хоча зовсім глуха й німа від вчасного дитиньства, незвичайною силою волі та справностю перемогла се нещасте, добула собі широку освіту, написала кілька книжок та зробила незвичайно богато для пікуравння коло сліпих і німих. І тепер вона веде старання добути фонд двох мільонів долярів на основанне фундації для сліпих.

**АМЕРИКА ПРОТЕСТУЄ ПРОТИ МЕКСИКА.**

ВАШИНГТОН, 9. січня. — Американський уряд вислав до мексиканського уряду рішучий протест проти плянованого мексиканським урядом земельного закона. Американський уряд каже, що сей проєкт кривдить американських посідачів нафтових теренів у Мексику.

Ходять чутки, що американський уряд, щоби поперти своє домагання, збирається відкликати своїх представників з Мексику.

**ЧОМУ ДЕРЕВА ЖОВКНУТЬ ОСІННЮ.**

НЮ ЙОРК, 10. січня. — С. Гибен та Р. Загур, інжинери ілюмінаційного бюра підприємства Вестингавз, прийшли на основі двоптних дослідів до переконання, що жовтіння листя осінню викликує не холод, але се, що дерева стягають зі свого листя сок. Дерева в осени засипляють, себто переривають свої звичайні функції віджившования, піддержуючи життя лишень призбираним уже матеріялом.

**МЕКСИКО НЕ ХОЧЕ ПОЗИЧКИ ВІД АМЕРИКАНЦІВ.**

МЕКСИКО, 10. січня. — Мексиканський уряд відмовився приняти позичку в сумі 20 мільонів долярів, яку жертвували йому американські банки на поправу водних лям.

**ХОЧУТЬ ПОШИРЕННЯ СТРАЙКУ.**

ВИЛКС-БАРЕ, ПА. 10. січня. — Генеральний комітет зажалень першого майнерського округа ухвалив на своїм засіданню резолюцію, в якій домагається від головного уряду майнерської юнії, щоби він викликав на страйк також тих майнерських робітників, які працюють при удержанню копалень угля, а які на основі спеціяльної умови на страйк не вийшли.

**АМЕРИКАНСЬКИЙ ЛЕҐІОН ЗА СВІТОВИМ СУДОМ.**

НЮ ЙОРК, 10. січня. — Головний уряд Американського Леґіону заявився за приступленнем Злучених Держав до світового суду. Уряд каже, що організація відноситься до Ліги Народів нетрально.

**8 ЖЕРТВ БУРІ.**

АСБЕРІ ПАРК, Ню Джерзі, 10. січня. — Підчас страшної бурі, що шаліла минувшої пятниці й суботи на Атлянтійському океані здовж побережа сього стейту, згинуло що найменче 8 людей. Семеро людей згинуло на великім баркасі, який віз вугля, як буря його розломала на двоє та занесла на скали. Межи жертвами зі сього судна була одна жінка, котрої тіло вода викинула на беріг.

**КУПЦІ ПРОТИ ПРИЗНАННЯ РОСІЇ.**

НЮ ЙОРК, 10. січня. — Американська Торговельна Палата заявилася публично проти резолюції сенатора Борн за признанием большевицького уряду Росії. Резолюція противиться признанню на тій основі, що большевицький уряд не перестав своєї пропаганди в Англії та Франції, хоча до сього зобовязався при нагоді свого визнання.

**ДЕМОКРАТИ ДОМАГАЮТЬСЯ БІЛЬШОЇ ЗНИЖКИ ПОДАТКІВ.**

ВАШИНГТОН, 10. січня. — Демократи, що засідають в сенатовим комітеті для фінансових справ, предложили свою опінію про урядовий проєкт податкового закона. В ній вони домагаються, щоби зниженне податків піднести о 170 мільонів, себто щоби воно виносило пів міліярда долярів.



**ХОЧУТЬ УЖИТИ СУДУ ДО ЗАДЕРЖАННЯ СТРАЙКУ.**

НЮ ЙОРК, 8. січня — Підприємство Декоратів Стовн Ко. оф Ню Гейвен внесло в місцевому суді позов проти будівляних юній, які ведуть проти цього підприємства страйк робітників, занятих при будові одної школи в Ню Рошел, та домагається від суду заборони сього страйку. Робітники вийшли на страйк довідавшися, що камінь, якого вживається при будові, походить з неюнійного підприємства.

**ПРОТИ РЕҐІСТРАЦІЇ ЧУЖИНЦІВ.**

НЮ ЙОРК, 10. січня. — У великій салі Карнеґі відбулися вчора вечером величезні масові збори в справі наміреного закона про реґістрацію чужинців.

На зборах промовляли конгресмен Милс, конгресмен Ла Гвардія, рабін Вайз, та конгресмен Пермлен. Збори ухвалили запротестувати проти сього проєкту.

**АМЕРИКАНСЬКІ МАСОНИ ПРОТИ МУСОЛІНІ ЗА ПЕРЕСЛІДУВАННЯ СВОЄЇ ОРГАНІЗАЦІЇ.**

ВАШИНГТОН, 10. січня. — Головний відділ масонської організації видав публичну заяву в справі переслідування сеї організації фашистським урядом Італії. Протест подає цілий ряд фактів, ілюструючих переслідування.

**ДОКТОРАТ ПОДРУЖИХ НАУК.**

Таку наукову ступінь можна одержати, річ ясна, тільки в Америці, країні суспільних виаходів. Факультет подружих наук заснував професор Дейвіс в університеті у Бостоні. Він має на меті підготовити молоді жінки до подружого стану науково, даючи їм відповідну освіту з фізіольоґії, психольоґії і инших ділянок аж до проблем буденного життя включно. Першою, що скінчила цей факультет з титулом доктора, була пані Одрі Вейр, на те, щоби цей титул проміняти на прізвище мужа, професора з иншого університету. Цікаво буде почути від спеціялістки „подружої науки", чи наукове підготовлення причиняється до кращого вибору мужа і до подружого щастя. Що роблять докторки цієї спеціяльности, які не виходять замуж — невідомо.

**НОВА ПОБІДА ПІДДУБНОГО.**

Іван Піддубний, славний атлет українського роду, відніс в пятницю нову побіду. Боровся він у Джерзі Сіти, в Вікторі Гол. Галя була битком наповнена Українцями, Москалями й Поляками. Піддубний мав серіозного противника в особі айришського силача Джека Томсона, котрий уже підходив до його ваги своєю силою й знанием борбництва більше, як всі попередні противники, котрих Піддубний досі поборов в Америці. Томсон почав від нападу, але Піддубний скоро його примусив до оборони: За 14 минут Піддубний його положив своїм звичайним хопом. За другим разом Томсон лежав на лопатках за 8 мінут.

Боротьбу устроював менаджер Піддубного Пфефер, котрий обняв на власну руку устроюванне подібних боротьб Піддубного в Джерзі Сіти.

**УКРАЇНІЗАЦІЯ НА КУБАНІ.**

На кубанській партійній конференції був реферат про теперішній стан українізації на Кубанщині. З цього виходить, що у Червонодарі (Катеринодар) зукраїнізовано дві школи — семилітки: деякі групи робфаку і педагогічний технікум. Крім цього ввели там науку української мови в 10 російських школах. В цілій окрузі зукраїнізували 200 шкіл та створили цілу сітку пунктів для ліквідації неписьменности українською мовою. Партконференція намітила цілий ряд установ і партійних та професійних організацій, в які слід провести українську мову („Вісти").

**ПРОЦЕС ВИНАХІДЧИКА.**

У Лондоні ведеться процес капітана Бентлея, який домагається від уряду відшкодування в сумі 30,000 фунтів за винахід панцирних танків. В 1914 р. англ. военний міністер Кіченер звернувся до Бетлея за радою і той вказав на велику ролю панцирних автомобілів. Він збудував машину, яка спершу мала поширювати задушливі гази, а потім перетворилась у танк. Бентлей домагався тоді від Кіченера патенту на свій винахід, одначе Кіченер казав йому справу держати в тайні, потім помер, і винахідчик не одержав до цього часу гонорару.

**ХИТАННЯ ФАРМЕРСЬКИХ ПРИБУТКІВ.**

Міське й індустріяльне населення Америки має на загал більше певний і більш усталений прихід, чим фармери і фармерські робітники, які працюють коло ріллі. Поміж міськими заробітками нема таких великих ріжниць, як серед фармерів ріжних сторін Америки.

Найвисший пересічний прибуток на душу не-фармерського населення мали в 1919 році мешканці в Дистрикті Колюмбії. Виносив він $956 на голову, коли в тому часі найнизший пересічний прихід на кожну душу міського жителя виносив в Флориді всего $463, то є половину приходу в Дистрикті Колюмбії. В тому році пересічний прибуток фармерського населення хитався між $1,064 в стейті Невада і $192 в Тенесі.

Головною причиною в таких значних ріжницях фармерського приходу в ріжних стейтах є неоднаковий у всіх місцях урожай, неоднаково урожайна земля, ріжниця в управі землі, кліматичні услівя і висота капіталу ужитого при обрібці землі.

Другою важною причиною того явища є неоднакова скількість управного поля, яке пересічно припадає на голову фармерського населення в ріжних стейтах. В одних стейтах пересічно більше управного поля припадає на кожну душу фармерського населення, в других менше, і з відси та друга ріжниця в пересічній висоті прибутку в ріжних стейтах.

Не менш важним чинником в тій справі є задоважння фармерів. Оплата процентів від позичок обнижає фармерський прихід. Так само важним чинником є й те, які роди збіжа чи городовини продукується в поодиноких стейтах та чи продукт йде на домашний або заграничний ринок. Віддалення від більших торговельних і консумційних центрів, транспортові засоби а в парі з ними височина оплати перевозу продукту на ринок також є поважними чинниками в означенню приходу фармерського населення в ріжних стейтах.

**ДОСТОЙНІ СПЕКУЛЯНТИ.**

В польському соймі ходять поголоски, що в часі знижки золотого брали участь в спекуляційній грі вищі урядники польського скарбу.

## Габсбурґи хотять великої угорської монархії

БУДАПЕШТ, столиця Угорщини, 10. січня. — Архикнязь Йосиф Габсбург заявився за поворотом давньої угорської монархії, але независимої від Австрії.

Він каже, що ся монархія повинна бути демократичною та що вона старати-меться притягнути до себе народи, що належали до Австро-Угорщини.

Пануючою династією в сій обновленій монархії по його думці мають знову бути Габсбурги.

**СОЦІЯЛІСТИ ПРОТИ БРІЯНДА.**

ПАРИЖ, 10. січня. — Соціялістичні посли хотять повалити в парляменті фінансовий плян міністра скарбу Думера і так повалити цілий кабінет Брілнда.

Однак, як запевняють, Бріянд тепер порозумівається з націоналістами і сподівається при їх помочі і з допомогою центра переперти плян Думера і далі удержатись при власти.

**НЕ СПІШАТЬСЯ З ДОВГАМИ.**

ПАРИЖ, 10. січня. — В тутешніх урядових кругах заявляють, що французьке правительство не гадає спішитися з вирішенням сплати военного довгу Америці. Тому, кажуть, не доручувано новому французькому амбасадорови Беранжерови, який виїхав до Америки, щоби приспішував акцію у справі сплати военного довгу.

**ПОВІНЬ В ПАРИЖІ.**

ПАРИЖ, 10. січня. — Вода на ріці Секвані (Сен) поволі опадає і се виратувало вже Париж перед великою катастрофою. Також помогли богато насипи, які тут в деяких місцях побудовано наборзі.

Шкоди, яких у Парижі повінь наробила за один тиждень, обчисляють на $18,000,000.

**„ЧОРНА КРАЄВА ОБОРОНА".**

БЕРЛІН, 10. січня. — В Німеччині істнує тайна військова політична організація, звана „чорною краєвою обороною", яка за кілька літ, як кажуть, виконала до 30 політичних убийств.

**КАЙЗЕР ПЕРЕЧИТЬ.**

ПАРИЖ, 10. січня. — Тутешня преса подала, що бувший німецький цісар Вільгельм вмішаний у змову угорської аристократії для виробу фальшивих франків.

На се прислав секретар Вільгельма з Дорн, в Голяндії, рішуче заперечення, називаючи се злочинною брехнею.

**НАСЛІДУЄ КУЛИДЖА.**

МЕДІОЛЯН, Італія, 10. січня. — Тутешні фашістські газети пишуть, що премієр Муссоліні рішив наслідувати президента Кулиджа і мовчати словами, а говорити ділами.

**АРЕШТУЮТЬ СВЯЩЕНИКІВ.**

РИГА, столиця Латвії, 10. січня. — З Росії повідомляють, що в Києві, Полтаві, Харкові і Москві арештовано богато священиків і епископів, які не заявили своєї вірности большевикам.

**ХМАРА ЦИГАНІВ В ПЕТЕРБУРЗІ.**

ЛЕНІНГРАД, Московщина, 10. січня. — Сюди прибуло на зиму понад 100,000 Циганів, котрі осілись таборами по улицях і передмістях. Декуди ізза натовпу Циганів годі переїхати або перейти улицями.

Вони палять огні серед улиць і ходять по місті за поживою.

Вони заявляють, що вступляться з улиць, коли місто дасть їм мешкання.

Совєтська влада не може проти них виступити, бо законно Цигани в Росії є національною меньшостю і мають автономію.

**КОРОТКІ СПІДНИЦІ.**

МОСКВА, 10. січня. — В Москві і в других містах Росії женщини носять розмірно дуже короткі спідниці.

Се, як тут пояснюють, діється не для моди а ізза крайного убожества населення.

**СПАЛИЛИ КОНОКРАДІВ.**

МОСКВА, 10. січня. — В селі Ковесині буде розправа над 39 селянами, котрі спалили на смерть двох конокрадів.

**ДИКТАТУРА В ГРЕЦІЇ.**

АТЕНИ, столиця Греції, 10 .січня. — Самозванчий диктатор ґенерал Пангалос, щоб успокоїти публику, заявив, що його диктатура тільки тимчасова, та що він уступить, як наступить в краю лад і порядок.

**ВИБУХ ВЕЗУВІЯ.**

РИМ, 8. січня. — Сьогодня Везувій вибухав з нового вульканy і в околиці було чути землетрясеннє через 12 секунд.

**КРУПСЬКА ПРО ЛУНАЧАРСЬКОГО.**

МОСКВА, 4. січня. — Жінка пок. Леніна, Крупська, осуджує комісаря просвіти Олександра Луначарського за се, що їздить по чужих краях зі своїми драмами, а не бачить, що дома сотки тисяч дітвори іде на марне, потворивши по містах ватаги голодних малолітних опришків.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

| SUBSCRIPTION RATES: | | ПЕРЕДПЛАТА: | |
|---|---|---|---|
| Three cents a copy. | | Поодиноке число три центи. | |
| One year | $ 7.00 | На рік | $ 7.00 |
| Six months | $ 3.75 | На пів року | $ 3.75 |
| Three months | $ 2.00 | На три місяці | $ 2.00 |
| Foreign and Jersey City Rates: | | В Джерзи Ситі і Заграницею: | |
| One year | $10.00 | На рік | $10.00 |
| Six months | $ 5.00 | На пів року | $ 5.00 |
| Three months | $ 2.75 | На три місяці | $ 2.75 |

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

За оголощення редакція не відповідає.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

# УПАДОК КУ-КЛАКС-КЛЕНА

Давні вже натяки на упадок Ку-Клакс-Клена починають справджуватися. Вказує на се тепер що раз більше фактів.

Недавно приміром велася в стейті Колорадо завзята боротьба проти відомого на всю Америку Бена Б. Ліндсея, судді денверського родинного й діточого суду. Противники сего поступового судді не хотіли приняти висліду виборів, і кандидат противної партії вніс був позов до суду, називаючи вибори фалшованими. Суд видав вирок за Ліндсейом, і противник попонив самовбийство. Мимо сього однак адвокат вніс рекурс до висшого суду на тій основі, що справа повиннаби бути переслухана в публичнім інтересі. Але й висший суд заявився проти рекурсу. Суддя Ліндсей остався на своїм становищі. Та тут несподівано адвокат противної сторони вніс позов за 500 долярів адвокатської оплати проти організації Ку-Клакс-Клена, кажучи, що се ся організація наймала його боротися проти Ліндсея. Сей позов роскриває, якими способами бореться Клен проти всякого, який не хоче зречися своєї власної думки та не йде кивати головою так, як йому команданти від Клена приказують.

Другий факт з другого кінця краю вказує на те саме. В місті Ню Гейвені, в стейті Конетикаті, виступило одного гарного дня шість соток членів Ку-Клакс-Клена. Не лишень виступили, але ще й подали публично свою заяву, в котрій докладно перечисляють причини, які їх довели до виступлення з організації. Після думки сих недавних членів Клена, Клен се організація, яка ширить всякого рода ненависти лишень на те, щоби під покришкою таких ненавистий визискувати членів Ку-Клакс-Клена маетково. Заява каже, що команданти Клена насилали до їх місцевої організації найріжнійших колекторів, які здирали членів під найріжнійшими претекстами. Збірки не йшли на публичні цілі, але просто на піддержанне командантів. Відступаючі члени кажуть, що команданти організації, які буцімто поклали собі за ціль боротися проти безладдя думок та роботи, самі ввели в американське життя найстрашнійше безладдя. Найцікавійше може з цілої заяви те, що подібний рух проти членів Клена мав повстати серед членів також і по других місцевих організаціях Клена. Заява каже, що Клен паде по цілій Америці.

Упадок мусить певно бути загальний, коли нарешті навіть американські партії рішаються виразно виступити проти Ку-Клакс-Клена. Демократична партія, приміром, стейту Індіяни виразно заявилася за потребою явної боротьби проти Клена. Коли порівнати сей виразний виступ з невиразними, замаскованими заявами републиканців і демократів два роки тому назад, коли провідники партій уважали за небезпечне виступати проти такого сильного противника, яким був Клен, то в сьому буде найкращий доказ упадку Клена.

Упадок сей можна було заповісти здавна, бо організація того рода, що Клен, мусить упасти. Вона може зрости в часи повоєнної зневіри в людий, в часи воєнної ненависти до всякого другого народа, але вона мусить упасти скоро. Вона може на час назбирати навіть богато людий, які стративши через війну власну нутрішну рівновагу, легко дадуть заагітуватися, що цілий світ тратить рівновагу та завертає до давних дикарських способів панowання людини над людиною. Але з часом люди отямляться, відзискають утрачену рівновагу, і на цілий світ подивляться другими очима. Тоді вони побачуть, що їх незрівноваженне вжито для особистої наживи, і тоді вони плюнуть на всіх своїх недавних провідників та ідеольогів.

# НОВИЙ РЕЛІҐІЙНИЙ ТОРГ

Як доносять Ізвестія, офіціяльний большевицький орган, большевицький уряд пробує тепер переводити ще одну операцію з реліґійними чувствами захоплених під себе людий. В Москві малася утворити так звана висша церковна рада, яка хоче вести всі церковні справи в обрубі цілої „советської юнії", себто однаково в Московщині й на Україні. Вказує на се також те, що до сеї ради належуть межи инчими епископи Могилева й Каменця Подільського, яких епархії захоплюють Україну.

З другого боку показується, що се нове тіло, хоч не стоїть у звязку з протеґованою большевиками, нині вже неживою „живучою церквою", та все таки має якісь потаємні зносини з урядом, бо зараз при своїм народженню новородок вислугується большевицькому урядови та виступає проти патріярха Крутіцького, котрому большевики закидують ворожнечу до себе. На сі вкриті звязки вказувалиби теж довжезні розголошування, які дістала нова церковна рада через большевицьку пресу та телеґрафічні бюра.

Виходить, що скомпромітований своїми явними реліґійними інтриґами большевицький уряд не зрікається своїх інтриг, але думає вести їх на будуче більше потайно. За виступ проти нелюбого большевикам патріярха большевицькі торгачі дають церковним ґанделесам піддержку своєї сили. Попи мають скинути протибольшевицького патріярха, а зате большевики мають помагати московським попам межи инчим приборкувати збунтованих проти московських попів „хохлів". Забувають, одначе, попи, що в нинішнім часі вже й найвірнійші вірні криво дивляться на те, як їх попи торгують з політиками [illegible]

# НЕЧУВАНА ПОСВЯТА.

**Вязні для Рідної Школи.**

Львівське Діло пише:

За час свого істнування пережила „Рідна Школа" неодин відрадний обяв. Вистане пригадати, що заморські брати вривають частину свойого заробітку і відсилають у край на потреби рідного виховання; доволі буде пригадати, як то кулявий воєнний інвалід привів до кімнати УПТ-ва отемлілого інваліда, щоби жертвувати по долярові, або як виздоровці зі шпиталя у Варшаві надсилають свою ціломісячну „платню" 3.76 зол. на Рідну Школу, або як скитальці в Чехословаччині жертвують ціле своє майно в краю на Рідну Школу. Голос про загрожуюче положення Рідної Школи, який свобідна українська громада не рідко пускає попри вуха, протиснувся через тюремні крати. І заістнував зворушаючий і нечуваний досі факт: 15 українських політичних вязнів, які сидять у львівській тюрмі при вул. Баторія, заявили, що зрікаються в четвер і пятницю (10. і 11. грудня) харчів, призначених для них комітетом Допомоги вязням, а видаток комітету, призначений для них, — просять жертвувати на Рідну Школу. Не помогли вияснення, що це чейже не висока й за ризикована жертва; вязні заявили, що це їх тверда постанова, від неї не відступлять і в ті дні харчів не приймуть.

Пятьнацять політичних вязнів голодує вже другий день, а Комітет Допомоги вязням передає УПТ-ву в той спосіб „заощаджених" 22 зол. 50 сот.

У змаганнях українського народу за його краще завтра находимо чимало світлих моментів, які не тільки спроможні прикувати хитку одиницю до великого пня, але й влити у зневірених калік віру в силу та живучість української нації. Не будемо переходити історії безперивного здвигу й приниження лету української нації. У всіх хвилинах траплялися одиниці, що здобувалися на геройські вчинки, які поривали за собою масу. І факт голодівки політичних вязнів для збільшення фондів Рідної Школи знаменний і тим відраднійший, що в часі страшного зубожіння, а ще більше в часі панування загальної грубої некультурної вирахованости є ще одині, які в свойому самовідреченні для добра народу ідуть так далеко, що вже хиба смерть моглаб бути чимсь більшим.

Не знаємо імен великих жертводавців. Та не в цьому річ як їх звати, а в цьому, що наш народ видає ще такі характери, які в даний момент жертвують для його двигнення все, що мають.

І що на це всі „патріоти", на словах, які завсіди найдуть викрути на тему „прикрих часів", щоби тільки відтягнутися від національного обовязку?! Що на це всі добре ситуовані панове, які — даючи одного золотого в місяць на Рідну Школу — дурять себе і инших, що сповнюють добре діло?! Що на це економічні й инші установи, які на окремий поклик УПТ-ва жертвують 15 зол.?! Прийдеться народові сказати за великим поетом:

„Від сорому, який нащадків [пізних
Палитиме, заснути я не можу".

А може, — може цей геройський вчинок політичних вязнів струсить й отверезить громаду.

• •

**„Союз українських приватних службовиків"** у Львові складає свою останню касову готівку з листопада ц. р. в сумі 5 (пять) ам. дол. як жертву для УПТ. на виплату учительству УПТ. повних місячних поборів за останній час і викликає всі економічні й освітно-культурні установи у Львові і в цілому краю негайно зложити в УПТ. таку саму квоту на ту саму ціль.

**Т. Шевченко.**

Не дай спати ходячому,
Серцем завмірати
І гнилою колодою
По світу валятись;

А дай жити, серцем жити
І людий любити,
А коли ні, то проклинать
І світ запалити.

# СЬОГОРІЧНА КОЛЯДА ДЛЯ РІДНОЇ ШКОЛИ.

Різдвяна Коляда рішає рік річно про судьбу Рідної Школи, про її істнування. Якщоби Різдвяна Коляда не дописала, змушена булаби Рідна Школа замкнути свої школи і припинити дальшу діяльність. В той спосіб булиби ми позбавлені під Польщею ще й тих останніх шкіл, в яких можна виховати молоде покоління на ідейних борців за волю українського народа.

Наш нарід в краю розуміє вагу Рідної Школи. Тому в минулім році, коли холод і голод визирав з наших сільських хат, коли за коляду на Рідну Школу саджали колядників в польську тюрму, 1126 громад пішло з колядою і наколядувало по нищих горем прибитих селах $10,000. Себто зібрали на Рідну Школу за один раз таку суму, якої не складає ціла американська Україна за цілий рік.

А ми не повинні дати себе випередити в коляді старому краєви. Ми повинні зложити на ту ціль більше як складає голодне село в Галичині. Тому йдім з колядою на Рідну Школу в кождій місцевости, а зібрану коляду пересилаймо негайно до краю на потреби Рідної Школи через:

**OBYEDNANNYE,
847 N. Franklin St.,
PHILADELPHIA, PA.**

# WHAT'S IN A NAME!

I've played the game
Not for fame
I've played for love
That was my aim.

What's in a name
That spells of fame,
If there's no love
All is in vain.

I played a part
With my whole heart,
With a true love
Right from the start.

My love for you
Was always true,
That's how I played
The game with you.

**A. Chomiak.**

## ВІЧЕ В СУДОВІЙ ВИШНІ

Дня 26. листопада відбулося в Судовій Вишні в салі „Народнього Дому" велике віче. Отворив його місцевий адвокат д-р П. Гайдучок. До президії вибрано: о. В. Полянського (предсідник), А. Рибачевського і М. Тиндика (заступники), студента В. Шота (секретар).

Ререрат у справі земельній виголосив д-р П. Гайдучок. Принято відомі резолюції. Реферат у справі шкільній виголосив делеґат УНДО. дир. І. Герасимович зі Львова.

В дискусії над рефератом д-ра П. Гайдучка забирали голос м. ин. два доморослі комуністи. Вони лаяли Парляментарну Репрезентанцію: мовляв — вона йде за поміщиками; промовляли теж проти оснування комітету оборони землі. Демаґоґам відповів референт. У вічу взяли участь виключно селяне й мішане (800 осіб). Разило відсутність інтеліґенції, хоч прим. духовенство повідомлено про віче на соборчику.

**В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".**

# ЛЮДСЬКИЙ УМ І НОВІ ДУМКИ.

На останнім зїзді Американського Товариства для Поступу в Науці (American Association for the Advancement of Science) прочитано — поміж иншими звітами й доповідами — інтересні замітки д-ра Едвина Е. Слоссона, відомо популяризатора наукових здобутків, про те, як „нові думки мусять боротися за своє істнування".

„Говорити про знання як про світло, а про невіжество як про темноту, це порівнання здається старе як світ, та по своїй суті воно фалшиве. Темнота є зявищем просто негативним і світлови вона ніякого опору не ставить; коли блисне світло темнота розходиться без ніякої перешкоди. А незнання виступає активно й не дає поширитись знанню й науці.

Ніяка голова не є зовсім „порожна". Вона все чим небудь заповнена, а в деяких людий забита такими закаменілими думками, що нічим їх не затроне й нічого на них не зробить враження.

„Щоби ум людини прийняв нову думку, для того треба передівсім викинути з нього стару. А стара не дається. Вона все консервативна й новим думкам місця не дає.

Коли в умі якоїсь людини зродиться нова ідея, то хоч вона найправдивіща і хоч яка корисна може бути для людий, виходячи в світ вона все має проти себе більшість 1,600,000,000 — все населення світу проти одного. Згодом вона здобуває собі прихильників, та все таки, якби, наприклад, питання про те, чи земля кругла чи плоска й чи кружить довкола сонця чи стоїть на місці, поставити під загальне голосування всіх людий на світі й примусити віх голосувати, то мабуть ще й сьогодня велика більшість заявилась би проти Коперніковоі теорії світу".

Говорячи про інстинктивний опір, який люди ставлять новим думкам, д-р Слоссон, між иншим сказав:

„Освіта людий дорослих є богато тяжча, ніж навчання дітвори. Дорослі голови є переповнені й засмічені старими ідеями, які треба або зовсім викинути або переставити, поки найдеться місце для нових думок. Книжки можна поскладати в бібліотеці на полицях одна біля одної, однаково що в них противні думки, але в людській голові суперечні думки так не будуть лежати; вони одна одній перешкаджають й поштуркують одна одну, поки одна не переможе і друга не вступиться.

Всякий поступ в науці стрічався з впертою опозицією. Чи то зміна в основнім розумінню світа і життя, чи яке небудь відступлення від прийнятого звичаю, все люди не відразу міняли свої старі думки й привички.

Оце недавно один пасажирський пароправ на атлянтийськім морі, замінивши в себе стару парову машину Дізелевими турбінами, мусів всеодно виставити два величезні комини, зовсім йому не потрібні, тільки тому, що публика не хотіла їхати на кораблі без таких коминів, до яких вона звикла як до видимого знаку машинової сили.

На протязі всеї історії науки можна бачити, як нові ідеї передягаються і маскуються, щоб найти собі дорогу до людського ума, наче ті злодії по-ночі, а не добродії людства, якими вони справді є".



# ІЗ ЗЕМЕЛЬНОГО БАНКУ ГІПОТЕЧНОГО

Ч. 9968. Львів, 16. грудня, 1925.

**До Хвальної Редакції Свободи,
83 Ґренд Ст., Джерзи Сиrі, Н. Дж.
Хвальна Редакціе:—**

**Маємо честь зложити Вам щиру подяку за Вашу прихильність і пропаґанду в користь нашої нової емісії акцій, чим сповнили Ви патріотичне діло.**

**Краєва преса, як Вам відомо, також інтензивно пропаґує нашу підписку.**

**Піддержуючи нашу підписку в Америці, дали Ви доказ зрозуміння з Вашої сторони потреби вдержання і конечности сильного уфундовання одинокого банку, перед котрим стоять великі завдання несення помочі нашому зруйнованому народньому господарству.**

**Особливо уважає банк своїм завданнем бути помічним нашим селянам ПРИ НАБУВАННЮ ЗЕМЛІ, котрої серед теперішних відносин в Польщі много на продаж.**

**Потрібної кредитової помочі зможе уділити банк лише тоді, коли буде обильно вивінований в капітал. В краю із знаних Вам причин — цілковитий брак гроша. Тому ми звернулись до заморських земляків з просьбою о поміч, о льокованне частинних своїх капіталів у певних руках, які будуть приносити щорічно дивіденду.**

**Підписка акцій кінчиться формально з кінцем 1925 р., одначе вплати на акції відбуваються дальше в 1926 році.**

**Отже і в 1926 році мають наші земляки змогу взяти дальше участь в субскрипції і в той спосіб прийти в поміч старому краєви.**

**Ваша пропаґанда відносить уже успіх.**

**Підписчики з Америки покликуються на Вашу цінну часопись, а деякі наші земляки навіть залучують вирізки.**

**Ще раз складаємо Вам подяку за Ваші труди і просимо ласкаво вести надальше пропаґанду в користь так важного національного діла.**

**Бажаючи Вам як найкрасших успіхів, просимо приняти вислів глибокої пошани, і остаємо з правдивим поважаннем**

**ЗЕМЕЛЬНИЙ БАНК ГІПОТЕЧНИЙ
СПІЛКА АКЦІЙНА У ЛЬВОВІ.
М. Гаврисевич.**

## ОЧАЙДУШНІСТЬ ОПРИШКІВ.

Жив колись у наших карпатських горах славний Довбуш. Про нього ще й досі розказують казки та співають пісні, бо Довбуш став у народній словесности героєм, який брав у богатих, а помагав бідним. Його не імалася тому ні куля, ні ворожа рука а тільки завдяки зраді невдячної коханки Дзвінки він пішов марно зі світа. Але народ таки вірить, що — Довбуш не вмер, лиш спить зі своїми леґінями біля заклятої комори під Чорною Горою, де заховані скарби, та що прийде час, коли він пробудиться...

Крім Довбуша був колись ще другий такий ватажок, але він не залишив по собі такої слави. Називався Нечипорович і славився головно серед галицької інтеліґенції у сімдесятих роках. Знала його ціла тодішна Галичина.

Потім не було вже слухів про сміливих ватажків. Прийшли инші часи повоєнні і зродилися нові модерні „опришки", які мусіли воювати модерною збруєю і „модерним" спритом. Вони не мали вже цієї слави ані такої популярности, бо не було цього ідеольоґічного підкладу.

Ані славний Гринько Рос, який гуляв в Бережанщині та Рогатинщині, ані бувший поліціянт Доманьскі чи Муха Міхальскі, не зєднали собі популярности ані назви месників та чудесників, тільки назву сміливих авантюристів.

Та всеж таки подвиги Гринька Роса, Доманського, Міхальського та Паніча, який „оперує" на заході, мають в собі богато цікавих епізодів. Вони надаються не тільки до сензаційних повістей в роді „Шерльоків", але і до фільмових комедій, уявляючи собою вершок небувалого опришківського хисту.

Одначе о голову переріс усіх цих ватажків румунський опришок Томеску. Він доконує прямо чудес і славиться серед бідного румунського народа такоюж популярністю як наш Довбуш.

Проти нього висилали вже цілі дивізії війська, окружували села, ліси і нічого не помагало. Томеску робив, і робить із влади дурака.

В одній такій облаві, коли вже ліс окружено довкола, Томеску переодягнений за старшину жандармерії перейшов собі спокійно кордон, ще побалакав кілька слів з комендантом куріня, якому давав пояснення...

Другим разом задержав цілу валку самоходів, у якій їхали достойники державні на прогульку. Відібравши всякі біжутерії та гроші, пустив їх вільно, тільки одного міністра вилаяв за те, що він десь там виступав з промовою на порядки в Румунії та... висловився зле про нього.

Раз вдалося владі схопити Томеску. Та він цьогож самого дня втік із тюрми, підмовивши військову варту, яка тоді пристала до його загону.

Діяльність Томеску має за собою вже не тижні і не місяці, але цілі роки. Послідними часами про нього було затихло. Аж останні вісти подають таку нову сензацію: Тому тиждень вертав зі Сіная до Букарешту наслідник рум. престола. Він їхав сальонкою причіпленою до звичайного потягу. В дорозі побачив кондуктор, в одному з ваґонів, якогось поручника жандармерії і трьох жандармів. Вони не мали білетів і... казали, що належать до ескорти наслідника престола. Щойно на останнім перестанку перед Букарештом виявилось, що наслідник престола їде без ескорти, а цей поручник то відомий „герой" Томеску, який в цей спосіб подорожував собі до столиці. Коли оглянулись поліційні аґенти, за ним вже і слід застиг! Тільки страху навів на всю владу та поліцію, а найбільше на самого молодого володаря „славної" Румунії...



## ЗАБОБОНИ Й ЗЛОЧИНИ.

Др. Ґельвіґ мав у Відни відчит про забобони серед німецького народу. З примірів, які він подав, пізнаємо, що німецький нарід, хоч культурний, все ще забобонний, вірить у чарівниці й опирі, так само як і серед нашого народа є все ще люди, що вірять у таке. Такі забобонні люди винуватять других людий, будьто би вони були причиною їх нещастя, що „зачарували" їх і нераз карають смертю „винуватих". Такі припадки були в Турингії й Вестфалії. Так прим. один селянин у Вестфалії вбив стару жінку, бо вона нібито мала бути причиною злих жнив. На суді чванився своїм учинком, що на будуче не буде вже в краю недороду. Отже в 20-ому столітті трапляються ще процеси в справі чарівниць. Лише що засуджують не „чарівниць", а забобонного чоловіка.

В деяких німецьких провінціях і славянських краях удержалася віра в опирів. Вірять, що покійник іще не зовсім умер, але ходить і страшить усюди й заподіює багато нещастя. Тому мерця з трупарні виносять насамперед ногами наперед, щоби „знову не вернувся". В Пятицерквах (на Мадярщині) один селянин, як йому захоріла жінка, викопав із гробу свого покійного сина, прибив цвяхами його руки й ноги до труни й знову закопав трупа. Він вірив, що тепер мерлець уже не покине гробу й його жінка видужає.

До ще більших злочинів доводять забобони поширені серед народу на медичному тлі. Вірять, що біснуваті мають у собі злого духа, якого треба вигнати. Тому нераз хорих страшно мучать. У західній Прусії обліпили одного чоловіка тістом (розчиною) і спекли, бо вірили, що так вилічать його. Але нещасливий помер у страшних муках, а винуватих цього страшного „чудодійного лікування" засудили на тяжку кару тюрми. Вірять теж, що багато річий може помогти лише тоді, коли вони крадені. Кусень мяса, вкрадений з кухні сусіда має усувати бородавки без болю. Одна жінка вкрала штани й дала їх свому чоловікови, бо її порадили, що хорий може виздоровіти лише завдяки штанам здорової людини.

Менше звісними є забобони про переношення недуг на звірята. Так приміром обвивають кури або гуси одіжю хорої людини, а потім такий дріб убивають, бо вірять, що так недуга переходить на звірята. Самособою не їдять мяса таких звірят. Понайбільше закопують їх. Віра, що недугу можна перенести на другого є часто причиною злочинів. Так прим. один батько знасилував рідну дочку, бо йому сказали, що так виздоровіє. Дуже часто забобонні люди шукають „талізмана" і з цього також мають до діла з карним законом. „Талізманом" мають для забобонних бути кости мерців: коли таку кістку носити при собі, то це запевнює багацтво й здоровля. Це є причиною зневаги гробів. У деяких краях навіть торгують кістьми небіщиків.

І злочинці бувають забобонні. Так прим. оставляють на місці знаряддя, при помочі яких допустилися злочину, щоби злочину як такого, що вже його кається злочинець, не відкрила. Та саме таке оставлене знаряддя дуже часто є помічне для поліції у вишуканні злочинця. Понайбільше злочинці носять при собі „талізман", який має ухоронити їх перед спійманням. Инші, боязливі, які ще й бояться наслідків кривоприсяги, рятуються підступом: коли до присяги піднімуть руку у гору, другу обертають взад, бо вірять, що так усунуть кривоприсягу наче грім.

## ЗАВИСТЬ.

Дякую тобі, серце,
За кохання твоє,
Тай за тоє щасте,
Що знайшли обоє.

Були ми щасливі
Коли ся любили;
Завиділи люди
Тай нас розлучили.

Найже ся вороги
Натішать доволі,
Щоб їм незавидів
Ніхто щастя, долі.

Щоби не стрінули
У життю ніколи,
Чого нам желали
У нашій любови.

**Анна Хомяк.**

## ДОРОГА!

Не тою, не тою
Піду дорогою,
Що проста й широка,
Піду я другою.

Та друга дорога,
Хотяй не широка,
Вона мені буде
Зорею звисока.

Вона мені буде
Усе проводити
Дорогогою правди,
В котрій хочу жити.

На дорозі правди
Ми тільки знайдемо
То щастє і долю,
Що до нього йдемо.

**Анна Хомяк.**

Шемокин, Па.

## ОСТОРОГА.

Що то за звірятко,
Що любовю зветься?
Чи може кусати
Як кого дірветься?

Ой може кусати,
Тому стережіться!
Бо як раз вас вкусить,
То не загоїться.

**Анна Хомяк.**



## МІТИНҐИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Тов. Вільні Козаки, від. 316, повідомляє своїх членів і членкиць, що звичайний місячний мітинґ відбудеться в четвер, дня 14. січня, о 7.30 вечером, в гали товариській, 102 Joiner St. Проситься всіх членів прибути на сей мітинґ, бо суть важні справи до полагодження. Проситься членів, котрі на фармах або в другім плейзі, явитися на сей мітинґ і вирівнати довг за минувший рік, бо в противнім разі будуть подані до суспенди на слідуючий місяць. Новий уряд на рік 1926 зістав вибраний як слідує: Никола Стрілець, предс.; П. Петрів, заст.; В. Кучмій, секр.; Ст. Ґереґа, заст.; В. Плюта, кас.; Лука Олійник, заст.; В. Ґурянський, Н. Кучмій і Т. Олексин, контрольори; О. Яськів, Т. Куций і І. Ґалуґа, надз. хорих. Уряд Тов. Дому: П. Ковтун, менаджер, Н. Маломет заст.; В. Гнатків, секр.; Ст. Новак, заст.; Н. Кубарич, кас.; Гр. Храновський, заст.

ОЛИФАНТ, ПА. Відділ 86, Бр. св. Кирила і Методія, повідомляє всіх членів, що річний мітинґ відбудеться дня 17. січня, зараз по Службі Божій. На сім мітинґу будесь вибирати новий уряд на сей рік. Неявившийся член заплатить доляра, а урядник два доляри карн. — Трофим Мороз, секр.

ДЕСЛОДЖ, МО. Бр. св. О. Николая, повідомляє, що річний мітинґ відбудеся в неділю, дня 17. січня 1926, у гали церковній, о год. 1-ій пополудни. Проситься всіх членів і членкинь прибути на сей мітинґ, бо хто не прийде, то буде караний, член 50 ц., а урядник 1.00. Будесь вибирати новий уряд. — Стефан Патин, секр.

БОРНСАЙД, ШІКАҐО, ІЛЛ. Уряд Бр. св. О. Николая, від. 183, повідомляє всіх членів місцевих і позамісцевих, що річний мітинґ відбудеться дня 17. січня 1926, в неділю, о год. 2-ій пополудни в гали церковній. На сей мітинґ обовязком кождого члена явитись. Контрольна комісія здасть справозданиє з доходів і розходів і стан каси за рік 1925, як також будесь приймати нових членів до Бр. і до У. Н. Союза без вступної оплати. Неявившийся член на сей мітинґ заплатить 1 дол., а урядник 2 дол. кари. — Михаїл Патроник, предс.; Петро Демкович, кас.; Петро Бабяк, секр.

СКРЕНТОН, ПА. Отсим подається до відома членам Бр. Усп. Пр. Богородиці, від. 123, що річний мітинґ відбудеться 17. січня 1926, в гали церковній, о годині першій пополудни. Кождий член повинен явитися на мітинґу, бо буде справозданиє урядників за 1925 рік, вибір уряду на рік 1926 і инші важні справи до полагодження. — Д. Драґан, предс.; Ів. Тарас, секр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. Бр. св. Ґеорґія, від. 239, повідомляє своїх членів, що місячний мітинґ відбудеться в неділю, дня 17. січня, зараз по Службі Божій, в гали Тов. У. А. Горожан, 847 Норт Франклін ул. Понеже є важні справи до полагодження, як також контрольна комісія здасть звіт з діловодства уряду зі старого 1925 року, проситься членів, щоби кождий явився. Дальше проситься членів, щоби кождий приєднав хоч по одному новому члену до У. Н. Союза; в місяці січні будесь приймати без оплати вступного. Дається до відома членам, що уряд бр. лишився той самий на рік 1926, а іменно: Ів. Хмелик, предс.; Гр. Комуницький, заст.; В. Сеґінь, кас.; В. Сеткевич, заст.; Ів. Писечко, секр.; Н. Захарко, заст.; О. Кудла і Ст. Задорожний, надзирателі хорих; Т. Грицей, Гр. Лесюк, Н. Волос, Ів. Жмутин, Ів. Сорока, контрольна комісія; О. Шеґда і Ю. Нечипор, хоружні. — І. П., секр.

ШИКАҐО, ІЛЛ. Бр. св. Василія Великого, від. 214, повідомляє, що річний мітинґ відбудесь о 2-ій годині пополудни, в неділю, дня 17. січня в гали Паркові, 29 Галстед. Проситься всіх членів прибути на сей важний мітинґ, бо є много важних справ до полагодження і буде вибір уряду на рік 1926 та вибір комітет на баль. — Секретар.

НЮ ГЕЙВЕН, КОНН. Тов. Любов, від. 370, повідомляє своїх членів і членкиць місцевих і позамісцевих, що мітинґ відбудесь в неділю, дня 17. січня 1926, о 2-ій годині пополудни в гали церковній, 127 Парк ул. Пожаданим є, щоби кождий член явився на означений час, буде звіт контрольної комісії і ухвали, які не моглось вирішити з браку часу на річнім мітинґу. Пригадуєсь членам довгуючим, нехай прийдуть і вирівнають свої залеглости, бо в противнім разі поступиться після статута. Уряд на рік 1926 зістав вибраний як слідує: Михайло Долгай, предс.; Николай Плуговський, містопредс.; Николай Хабінець, секр. рек.; Михайло Сампара, секр. фін.; Константин Марущак, заст. секр.; Атанас Ліпцан, кас.; Олександер Гінд, заст. кас.; Володимир Березіцький і Петро Григавник, контр. комісія; Николай Лотоцький і Теодор Ковальчук, огладачі хорих на Фир Гейвен; Михайло Лисий на Горі міста; для членкиць Анастазія Сампара; Иосиф Бурбела, капітан. Пригадуєсь позамісцевим членам, щоб вкладки присилали через моні ордер, точну суму на імя секретаря, або чеком банковим, а гроші в листах не висилати. Дальше пригадуєсь, що січень ц еостанний місяць, в котрім приймаєсь без вступу; хто би хотів вступити просимо прибути на церковну залю в час мітинґу або до секретаря, 102 James St. — Мих. Долгий, предс.; Н. Хобінець, секр.

ЙОРКВІЛ, О. Бр. св. Стефана, від. 77, повідомляє всіх своїх членів місцевих і позамісцевих, щоби прибули на мітинґ дня 17-ого січня 1926, на мамерській гали, о год. 9.30 рано в неділю. На тім мітинґу контрольна комісія буде здавати книгове справозданє піврічне за 1925, і будуть инші справи до полагодження. Неявившийся член буде караний після статута місцевого. Нововибраний уряд на 1926 рік є слідуючий: Андрій Волошин, предс.; Петро Головік, секр.; Йосиф Ясевич, кас.; Евстахій Яремцьо, заст. предс.; Василь Кабан, заст. секр.; Михайло Мурин, заст. кас.; Миколай Зарічний і Стефан Малічівський, контр. комісія; Петро Федаш, Григорій Цьвех і Василь Яцейко, контр. хорих; Михайло Йоган, Николай Філіс і Іван Букса, комітет до балів; Семен Гавриш, дверник. — Петро Головік, секр.

КЛІВЛЕНД, О. Тов. Сокіл, від. 336, повідомляє, що річні збори відбулися в Укр. Нар. Домі, дня 1. січня 1926, на котрих вибрано одноголосно кандидатів до уряду на рік 1926. Уряд вибрано слідуючий: Григорій Кисіль, предс.; Григорій Степаник, секр. фін.; А. Федорович, секр. рек.; Вас. Репужинський, Більо, Дм. Грабський, контрольна комісія; Мих. Ящак, Андрій Іваночко, Кальмук, Семенчук, надзир. хорих; С. Лежан і Сеник, хоржії; Оліяр і Ол. Купчик, заст. хоружних; Теодор Іваночко, дверник; Іван Третяк, заст. — Антін Федерович, секр., 2597 W. 7th St., Cleveland, O.

ПЛЕЙНС, ПА. Бр. св. Андрія, від. 48, подає до відома, що на річнім мітинґу дня 18. грудня, у Михайла Нагребецького, 84 Рівер Стр., вибрано слідуючий уряд на рік 1926: Стефан Карбовничак, предс.; Ілько Куземка, заст.; Михаїл Нагребецький, кас.; Фр. Куцаба, заст.; Йосиф Катулька, фін. секр.; Йосиф Мицьо, рек. секр.; Теодор Катулька і Антін Шипула, контрольори; Микита Кіхта, дверник; Іван Нагребецький, хоружний; Яків Коцак, надз. хорих. — Й. М., секр.

## ГАЙДАМАЦЬКИЙ СКАРБ.

Повість з кінця XVIII століття.

За В. Лозинським

переповів Михайло Ценівський.

(4)

Був то чоловік, щоправда, невисокий, але атлетично збудований. Зодітий у найнужденнійшу, на лахміття пошарпану полотнянку. Під полотнянкою зарисовувалося його мускулярне, наче з заліза куте тіло, що веліло догадуватися про велитенську силу.

На непропорціонально широких плечах осаджена велика голова, вкрита густим, сивастим уже трохи волоссям, розхрістаним і покуйовдженим. З поміж цих кучерів і космиків добувався довгий жмут волосся, наче коса, козацький знак, так званий оселедець. Малі, похмурі, але огнисті очі стріляли гострим проблиском із під корчастих густих, широких бровів. Лице пошматоване великими загоїнами*).

На цьому бранцеві спочало врадуване око Шахіна. На устах торговця душ промайнув перелетний осміх...

Тимчасом змальований нами гайдамака запримітив ново прибувших. З під його густих бровів стрілив погляд на Шахіна. Погляд був короткий, скорий як лискавка. Одначе Фоґельвандер запримітив його добре. В цьому погляді малювалися найріжнійші почування — одним мигом висловив він і переляк і гнів страшний і якусь розпучливу рівнодушність.

Та лискавична виміна поглядів між гайдамакою і Шахіном зацікавила своєю тайною Фоґельвандера. Чим більше приглядався Шахін, тим більший неспокій виявляв бранець. Відвертався у противний бік, похилявся і заслонював лице, час до часу лише кидав трівожний погляд на Шахіна й офіцира. Начеб хотів переконатися, чи дійсно він є предметом оглядин. Чудне то, майже горячкове затривоження виявлялося в усіх рухах бранця. Почав вештатися біля роботи незвичайно живо і виявляв при цьому велитанську силу. Підносив наче перця величезні шанцеві коші, повні землі, у воздусі ніс тачки, навантажені грузом, наче стебельця виривав могутні остроколи з землі. В людині, на лиці якої зазначилися глибоким слідом голод і нужда, ця сила дійсне чудесна... Кілька хвилин тривала ця сцена.

Шахін видно переконався, що то тойсам чоловік, про котрого ходило йому, бо відступив на бік і пошепки сказав Фоґельвандерові:

— Пане капітан, то він, він є тут, так, то він!

— Хто такий? — спитав офіцир. Вдав, що не догадується.

Шахін закусив губи, начеб сам приловився на якійсь необережности. Зміненим нібито зовсім рівнодушним голосом відповів:

— Мій давний наймит, бідний чоловік. Таж я говорив уже про нього пану капітанові.

По хвилинці надуми додав:

— Ясний пане ґраф, хоч би я богато мав утратити, хочби я мав іти до самого пана команданта Коритовского, або писати до пана Браніцкого, то я хочу виратувати його. Він двацять літ служив у мене. Хай я страчу з людяности... Та навіщо це все. Я певен, що пан ґраф памятатиме, що Шахін не робить інтересу, лише з милосердя хоче забрати з собою цього гайдамаку.

Фоґельвандер слухав із уданою прихильністю. Одначе з лиця його видно було, що не вірить словам Шахіна і в благородність його плянів.

— Побачимо... — відповів голосом на-пів рівнодушним, на-пів обіцюючим. — Прийди завтра, сьогодня не можу полагодити цього.

Шахін уклонився капітанови, раз іще кинув зором на згаданого вязня і скоро вибіг із кармелітських шанців.

Лице його зраджувало якесь веселе вдоволення, моркотів і усміхався сам до себе... Небаром пропав за міським арсеналом...

Увільнений від немилого товариша, а зацікавлений, Фоґельвандер приступив близше до громади гайдамаків. Хотів краще приглянутися постаті, котрої таємні взаємини з Шахіном представилися так виразно, хоч німо.

Запримітив це полонений і ще завзятійше почав працювати. Та при цьому слідкував потайки очима кожен рух офіцира.

— Порвиш! — крикнув нечайно Фоґельвандер.

На поклик прискочив негайно старий, вже добре шпакуватий вахмайстер від коронної драґунії. Випрямився службово і ждав приказу.

— Приведи мені цього гайдамаку! — приказав офіцир і вказав пальцем на вязня.

— Цього ватажка? — спитав для точности вахмайстер.

— Чому називаєш його ватажком?

— Бо то, пане рітмайстер, той гайдамака мав якусь шаржу між ними. Вониж мали своїх полковників, старшин, десятників, як і кожне инше військо.

— Чимжеж був він?

— Одні кажуть, що проводив курінями і називають його курінним, инші ватажком, а всі бояться його дуже.

— Навіть тепер?

— Навіть тепер, пане рітмайстре, — оповідав дальше вахмайстер Порвиш, вельми вдоволений, що Фоґельвандер слухає його цікаво.

— Колиб не він, пане рітмайстер, то старий Порвиш не дав би собі ради з цими Гайдамаками. Та не так я, як инші підстаршини. А я саксонський жовнір, у Кеніґштайні мав під вартою також ріжних смільчаків. Але цей ватажок уже сам держить усіх Гайдамаків у руці. А вони теж шанують його дуже. Коли в калавзі зачнуться спречати й бити, підстаршини мушкетами бють їх, а не здержать. Жаль серце стискає, дивитися, як знущаються над цими безборонними полоненими. Та що я тут зарядити можу?... Але коли цей курінний крикне на Гайдамаків, щоби було тихо, то дійсно, пане рітмайстер, зараз же такий спокій, що хоч мак сій...

— Якжеж він називається, цей компанієць? — спитав іще більше зацікавлений Фоґельвандер.

— Трохим Жир, пане рітмайстер.

— Приведи його сюди!

Вахмайстер скочив до Гайдамаків і вернув із Трохимом.

— Можеш відійти — сказав офіцир ваймайстрови.

Порвиш вагався.

— Пане рітмайстер, покірно сказати... небезпечно!... то силач цей чоловік.

Фоґельвандер махнув рішучо рукою і Порвиш відступив, хоч нерадо.

Фоґельвандер остався сам один із Трохимом. Користаючи з перестороги вахмайстра, праву руку поклав на рукоять шаблі. Компанієць Трохим глянув неспокійно і трівожно на офіцира.

— Ти Трохим, компанієць?

Полонений хвилинку мовчав, похнюпивши голову. Нараз упав на коліна, цілував ноги офіцира й почав кликати благаючим голосом:

— Золотий пане! Ясний рітмайстре! милосердна душе! Помилуй, пожалій!

Фоґельвандер відскочив взад.

Трохим повз за ним на вколішки, підносив до нього руки наче в модитві і дальше кликав розпучливо-неспокійно:

— Помилуйте! пожалійте, ясний рітмайстре! Змилосердися — а Пречиста Діва не забуде тобі цього й усі святі Печерської Лаври! Не губи душі християнської, не давай її на поталу невірному!...

— Чогож ти кричиш? Чого хочеш від мене? — спитався Фоґельвандер, бо не розумів цих благаючих слів.

— Вже я бачив, ясний пане рітмайстре! — говорив Трохим дальше — Шахін поганець напосівся на мене. За мною він сюди прийшов, коби дороги не найшов, а в пекло гаряче запався! Золотий, ясний паночку, кажіть розстріляти мене осьтут зараз самі пробийте мене на місци! Не жаль мені життя, але не видайте мене в його руки!

Фоґельвандер зацікавився ще більше. Хотів близше випитати Трохима, але в цю мить саме надбіг ордонанс і повідомив, що кличуть його до штабової канцелярії в дуже пильній справі. Фоґельвандер прикликав Порвиша і казав йому як найуважнійше пильнувати Трохима і спішно пійшов до штабу.

Самого команданта не було ві Львові. Хоч віддана під його опіку твердиня була наче в облозі, Коритовскі мусів виїхати у дуже важних справах. Він був іще один з поміж найвірнійших королеви, мав теж велике довіря короля. В ці неспокійні і небезпечні часи уживали його для ріжних справ і поручень.

Фоґельвандер пійшов до заступника команданта. Тут довідався, що має негайно йти з малим відділом до Бродів, супровожати шість гармат. Мали їх на приказ короля негайно відставити до Камянця на просьбу команданта цієї твердині, ґенерал-майора Вітте. В Бродах мала ждати на гармати камянецька команда, щоби відпровадити їх дальше на місце.

— Хто мене заступить у гарнізоновій службі? — спитав Фоґельвандер, як відібрав цей приказ.

— Сторожу і нагляд над Гайдамаками — була відповідь — передасьте одному з своїх підстаршин. Саміж як найскорше маєте вертати з відділом із Бродів.

Коли одержав приказ і мав вирушити ще нічю, Фоґельвандер пійшов спішно до дому, щоби приготовитися до походу.

Перед дверми дому ждав уже Шахін.

— Пане рітмайстер — привитав зараз на вступі Фоґельвандра — маю пильні справи, мушу негайно виїздити і хто зна, коли вже буду у Львові.

— Щасливої дороги — відповів із глумливим усміхом офіцир.

— Дякую красненько, але я хотів би ще передтим полагодити цю дрібничку, про котру я вже говорив. Я хотів би вже тепер узяти з собою того бідного чоловіка... Їду на Волощину, дуже далеко. Він їздив там уже зі мною кілька разів, і дуже був би мені на руку...

— Прикро мені, але мусиш обійтися без товариства.

Шахін поглянув зпідлоба на офіцира.

(Дальше буде)

*) Загоїнами ранами, завданими шаблею.

**Осип Маковей.**

## ТАКА СПРАВА.

Мені дивно, від кого ви це чули. Певне від доктора або від судді. Але ви не все знаєте. То, прошу пана, була така справа:

Ходив до моєї дівки, ніби до моєї доньки Настуньки, мельників син Штефан. Казали: сватати хоче. Ну, добре. Парубок лепський, був на війні, літа вже має, господарський син, час йому вже ґаздою стати. Трохи вітром підшитий, але то нічого. Пара добра. Тай моя Настунька також собі не яка будь. Дівка як вогонь. І до людий подібна; файна, всі люди кажуть. А я для неї призначив два шнури поля, корову, телицю, кількоро овець, повну скриню. . . Бо вона в мене одиначка, а решта самі сини.

Так ходить той Штефан до неї місяць-два-три, на поли здибається, на танци танцює — і нічого не каже. Ов, думаю собі, а то доки того буде? Кажу я Настунці: „Ти слухай, уважай абись чого не пацила. Ти знаєш, що було з Мартинковою Гандзею“. А вона мені: „Не бійтеся, дедю, я не з тих“.

Що там потім між ними зайшло, знати певно не знаю, бо я при тім не був, — досить того, що вона його раз по писку набила,таки — казали — добре випрала, бо дівка моцна. Вже, гадаю, не задурно. Добре зробила, бо як сама за собою не обстане, то хто її оборонить? Але з того часу розійшлися, одно другого не терпіло на перехід. Ну, сталося. Най би на тім тяклося; одна сорока з плота, десять на пліт. Хлопці є. Не він один.

Та бо чую новину; каже мені моя кума-сусідка таку вигадку, що я аж забувся. Ніби то не вірить сама, але бачу, що вірить. Так і так каже, вона чула від людий, що моя Настунька — має хвіст, як відьма. І радить мені, щоби я тото балаканнє припинив, бо дівки ніхто не схоче. Кажу я кумі: „Кумо, раджу вам по доброму замкніть собі писок і не вигадуйте на мою дитину пустого, бо то справа кримінальна. Я за своєю кровю обстану“. — „Та це, каже вона, не я вигадала; в цілім селі говорять. Я до вас по доброму, по сусідськи, бо й мені жаль дитини, а ви гадаєте, що я зі злого серця. Чому тепер жаден парубок до вас і носа не покаже?“

І правда; відколи Штефан кинув Настуньку, инші парубки сторонили від неї. Вона, бачу, ходить, як сама не своя, а моя стара й поплакує. Знали, видко, обі, але нічого не казали. Осмішили, кажу вам, мені дитину, Бог би їх скарав!

Гей, думаю собі, а це-ж так має бути? І нема кари на того, що так знеславив мені дитину? Ходжу поміж люди, жалуюся на то посміховиско, питаюся, від кого це вийшло, хоч я сам знаю, від кого, — одні посміхаються, другі радять пійти з Настунькою до доктора та принести від него свідоцтво, що вона така, як инші людські діти, треті радять скаржити Штефана до суду. Послухав я одної ради. Гадаю собі: свідоцтво не зашкодить. Зачне хто балакати пусте, а я йому тиць свідоцтво під ніс, — уважай, бо не дарую і жартувати не буду!

Взяв я Настуньку на віз і поїхав до міста до найстаршого доктора. Приходжу, кланяюся і прошу: „Зревідуйте мені, пане доктор, мою доньку і напишіть свідоцтво з печаткою, що вона не має хвоста“. А доктор дивиться на мене та доньку крізь такі круглі окуляри, як денце від склянки, і питається: Щооо? Кажу йому: так і так, зновили в селі на мою доньку, що вона відьма і має хвіст. Осмішили дитину, а вона-ж відданиця. Якже таке можна стерпіти?

Послухав доктор, оглянув доньку і дав свідоцтво. Читаю я то, що він написав, а там про хвіст ані слова. Так тільки каже, що дівчина здорова і не має жадної хиби. Прошу я його ще раз: „Напишіть пане доктор, виразно, що вона без хвоста, бо то найважнійше; най не балакають, що вона відьма“. Доктор засміявся: „Як я — каже — буду таке писати? Адже мене самого люди на сміх возьмуть. Хто бачив хвостатих людий?“ „Це правда, — кажу я — але як я можу дурних людий переконати? Розумним це непотрібне, а дурним треба чимсь писок заткати“. Подумав доктор і дописав, що Настунька не має хвоста і навіть сліду не видко, щоби коли мала хвіст.

Вернувся я з тим свідоцтвом до дому, гадаю собі: буде дитина мати спокій. Розповів декому, показав свідоцтво, щоби люди знали, за чим ми їздили, і щоби міркувалися, бо жартувати не буду. Гадаєте, що помогло? Де там! Не минуло кілька днів, уже мені люди переказують, що Штефан перший виговорює на мою дитину таке, що хоч уха затикай. Аж мені встидно повторяти вам це. Каже, що він тото ліпше знає, ніж дохтор, чи Настунька має хвіст чи ні. Бачу: нема иншої ради, треба заскаржити до суду. Перевідав я через людий, перед ким він це виговорював і подав на нього жалобу.

Скрутився він сюди-не туди, побачив, що нема жартів. Підсилав до мене людий, щоби я дав спокій, але я завзявся: не дарую, кажу, собачому синови, хоч би мене по руках і ногах цілував. А старому мельникови, його дедьови, кажу: „Не майте до мене жадного жалю, я з вами в згоді, але Штефан мусить відпокутувати за своє, най знає, як людські діти шанувати. Колись буде мати свої, най учиться“.

Прийшлося в суді, посходилися ми, як на комедію. У нас в читальні раз таку смішну штуку показували, реготалися всі, аж за боки бралися. А ту було ще ліпше, тільки що мені і Настуні було не до жартів. Суддя зараз зміркував, як до того всего дійшло і з чого почалося. Сидить собі, ніби поважний, тільки вусом моргає, тай питаєся Штефана, защо він від Настуньки по писку набрав. „За то, каже він, я й не злюбив її, що вона мене так побила“. — „Але за що набила?“ — питає суддя. А він мовчить. Настунька стоїть як на вогни, ціла червона як ружа, встидаєся, — звичайна річ, і дівчина і твердо хована, донька господарська, а не з таких легких. — „Скажи ти, Настунько, за що ти його набила“ — каже суддя. А в ній аж дух заперло зі страху та зі встиду. Нарешті сказала, Напастував її, а вона махнула ним об землю, вибила, як належиться і втекла. Суддя похвалив її за це і вона аж просіяла. Потім про відьми балакали, чи Штефан бачив яку; потім свідків слухали, а нарешті суддя встав тай засудив Штефана на три тижні арешту за посміховиско, що вчинив над моєю дитиною. Оттепер ми обоє з Настунькою мали потіху за всі люди. Штефан навіть до дому не вертався і рекурсувати не хотів, пішов відсиджувати кару, аби її чимскорше збутися.

В селі перше за Штефаном потягали, аби мені досолити, бо я ніби богач рахуюся — нюзаяке там то моє богацтво, от шкода й балакати — а тепер всі на Штефана гудзя! Добре йому так! — кажуть — най шанує людські діти! І ще Штефан з арешту не вернувся, як уже почали мене то ці то ті допитуватися, чи яби від них сватів не приняв. Я на то нічо. „Питайтеся, кажу, Настуньки“. А вона ходить така сердита, ні приступити до неї, всіх парубків била би.

Зачув про тих нових сватів старий мельник, прибігає до мене. Так і так, каже, може би я не спішився і свій жаль забув, чей би ми ще погодилися та посваталися, так як перше гадку мали. Кажу йому на те: „Я не від того, але що молоді скажуть?“ А молоді — як уже Штефан вернув з арешту і ми їх обоє взяли на спит — знаєте, що сказали? Сплакалися обоє, як малі діти, перепросилися, цілували нас старих по руках, аж нам серце защеміло, — видко, що одно за другим тягло вже здавна, тільки так з дурного розуму поперечилися. Це так часом буває. Не знаю, як там між панами водиться, але на селі розходяться люди нераз через таку дурницю, що сміх сказати.

Подружили ми обоє і добре зробили. Жиють собі статочно, не сваряться, не бються, — придалася наука. Ліпше перед шлюбом побитися, ніж по шлюбі; ту вже розійтися тяжко. Тай така справа.

## МАЛА БАБА ТРИ СИНИ, А ВСІ БУЛИ РУСИНИ.

### РУСИН ВОЯК.

Жив на Руси в час блаженний
Визначний талант военний
Небезпечний що аж страх!
Хоч не видів ще шаблюки,
То вже знав такії штуки,
Що темніло всім в очах!

Вся його грізна карера
Виростала в верх від зера,
Та ніхто його не знав. . .
В праці нищечком, невтомний
Як герої всі, був скромний,
Не любив крикливих слав.
і т. д.

### РУСИН ПОЛІТИК.

Жив собі у нас політик,
Що йому наш руский світик
Був давно вже за малий.
Користаючи з нагоди
Як мирилися народи,
Виїхав у світ чужий.

Він почув у собі силу
Україну, неньку милу
Від нещастя рятувать.
Бо в Лондоні і в Парижі
Укладали карти свіжі
І нас мали шматувать.
і т. д.

### РУСИН ВЧЕНИЙ.

Серед наших піль зелених
Є богато дуже вчених,
Але наймудрійший з них:
Вчений Ксенофонт Розвора
Що вславився не від вчора
З ревеляцій научних.

Він як лиш на світ шелепнув,
То лікар до батька шепнув:
„Має воду в голові!“
Але помилявсь бідака,
Бо народжений хлопака
Мозківниці мав аж дві,
і т. д.

(Зиз).

## ПОЕТИ І ПОЕЗІЇ.

**Кождий поет, чи він більше талановитий, чи менше, має вроджений дар поетичний. Але жаден поет, навіть найбільше талановитий, не може розвинутись і удосконалюватись, коли не читає творів других поетів, а особливо — добрих поетів.**

**Навіть набільші поети писали свої твори під впливом других великих поетів іноді навіть других національностий.**

**Правда, не кождий поет вміє сей вплив відповідно використати, але також правда, що без того впливу поет останеться на тому початковому стані, на якому вперве взявся писати свої поетичні проби.**

**Длятого ся стара але все дуже добра вказівка для поетів: Читайте твори других поетів, не раз, але 10 разів! — завсіди останеться золотою гадкою.**

**Українські поети повинні читати, як найбільше твори українських поетів.**

**В Америці є чимало українських поетів, а деякі з них вже доволі вибилися своїм таланом. Котрі виказались більшими успіхами, безперечно більше читали. Але всі українські поети, все, і всюди повинні тямити сей заповіт: Читати як найбільше творів українських поетів.**

**Книгарня Свободи має на складі такі збірники українських поетів.**



## ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

**О. Василь Сологуб**, парох, помер у Наконечнім, при Яворові, дня 2-го м. м. Був парохом і в турчанськім повіті, в Тарнаві вижній. У Наконечнім вже недужав і не мав сили підтримати парохію свого попередника і його товарищів і до того війна знищила його цілком. Родина виїхала, він був арештований, а за польської влади пересидів доволі довго на Домбю, інтернований, потім довший час важко хорував і це було причиною його смерти. Прийшов до Тарнави вижньої у 1887 році і в занедбанім під оглядом культурним і освітним повіті, а головно в парохії взявся щиро і енергічно до праці. Боротьба з визиском Жидів була першим його завданням. Він і довів до того, що сила того елементу в парохії була зломана, одна з головних пявок мусіла втікати до Палестини, перед судовою карою. Працею над церквою довів до того, що в його парохії поставили Бойки першу в тих сторонах нову велику церкву 1900 р., а за тим пішла будова церков за порядком у цілій околиці — лише столиця Турка до нині не спромоглася на будову своєї святині. Покійний заохочував нарід до поліпшення господарки і проводив часто в повіті в освітній і політичній роботі. Вся Турчанщина передає йому в останнім поклоні слово признання. Земля Йому Пером! **Бойко.**

**Микола Григорович**, емер. урядник почти в Чернівцях, помер дня 5. грудня в Тернополі в 71 році життя. Покійний, родом зі Снятина, був довгі літа діяльним членом усіх українських товариств в Чернівцях. Перед двома місяцями приїхав до Тернополя — як казав — умирати між своїми. В. Й. П.

**о. Карло Федорович**, почесний крилошанин еп. Консисторії, вислужений варяжський і дрогобицький декан, парох Тустанович, помер 10. грудня м. р. в 64. році життя і 39. священства. З Покійником зійшла до могили одна з типічних постатей нашого старого священичого стану у найкращому розумінні, один із тих, яких тепер вже дуже мало та які по віки записали в історії відродження Галичини імя українського священика золотими буквами. Щирий патріот, який не використовував свого патріотизму для якої небудь політичної карери, тільки виявляв його у кількадесятилітній муравлиній роботі серед народу, на просвітньому й громадянському освідомляючому полі. Ідеаліст, який з вірою в побіду правди й справедливости приймав усі ті болючі удари й розчарування, які такі неминучі для кожного діяльного громадянина. Привітний, завжди добрий і учинний, підтримуючий вірно традицію старої української гостинности а при тому — людина зі справжньою духовою культурою, яка не затрачувалась у нього до останніх днів його життя, переведеного близько 40 літ по глухих селах. Найкращим і найправдивійшим — бо живим — його свідоцтвом, це його рідня, вихована вся у глибоких національних почуваннях. Зазнав він чимало родинного горя: один дорослий син помер недавно, таксамо вмерла одна донька і згинув на війні зять, військовий духовник. Із четверо дітий, які остались при житті, одна є дружиною дир. Байрака в Дрогобичі, друга — відомого львівського адвоката д-ра Степана Шухевича. Похорони відбулися 12. грудня в Тустановичах біля Борислава. В. Й. П.

**В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА“.**

## ОПАДАЄ ЛИСТЄ!

З дерев листє опадає,
Трава вже пожовкла;
І та радість, яка була,
Повсюди замовкла.

Вітер зимний повіває,
Всюди сумно виглядає;
Птички разом змовляються,
У край теплий збираються.

В краю теплім вони будуть
Людий веселити;
І своїм чудним співанням
Господа славити.

**Анна Хомяк.**

Шемокин, Па.

## ДЕЩО ПРО ЛИСИНУ.

Коли волосся вилазить, або як то кажуть, голова лисіє, то причини тому можуть бути дуже різні, — і такі, що їм можна зарадити, й такі, що проти них ми безрадні.

Волося, так як і всяка инша частина людського тіла, вимагає теж уваги і охорони. І так же вже з малку, з дитинства, треба починати. Дитині треба голову мити, але не частійш, як треба, щоб голова була чиста. Мити треба саме тільки задля чистоти. Правильно в дитячім віці шкіра на голові суха і тому після миття змастити її оливою.

Ні з-малку ні пізніш не мастити голови ніякими гострими й подразнюючими смаровилами. Досить того, щоб з голови і з волося збутися бруду, а для того вистарчить звичайне добре й легке мило, так зване від-алкалізоване або невтралізоване. У всяких „спеціяльних“ милах на голову й на волося звичайно нема нічого спеціяльного окрім назви і ціни, та часто бувають хемічні частини, які тільки дразнять і ослаблюють шкіру.

Часто тісний і тяжкий капелюх причиняється до того, що волося вилазить. Теперішна мода, щоб ходити зовсім без капелюха, є взагалі корисна, бо й кров свобіднійше кружить і соняшне проміння добре впливає на поріст волося. Одначе треба все мати на увазі і погоду чи непогоду на дворі і температуру та уважати, щоб не простудитись.

Обраховано, що нормально людина тратить яких сорок волосків на день. Одначе важне не так число, як рід волосся. Коли в жінки з довгими косами більш ніж третина виченаного волося — волоски короткі (менше шести інчів), то це знак якоїсь слабости яка вимагає лікарської поради. В мущин та в стрижених жінок не важно, коли вилазять стрижені волоски. Але так само, коли між ними яка третина остро-кінчастих, на яких не видно сліду ножиць, то це знак, що голова „лисіє“ й треба оглянутись, як тому заздалегідь зарадити.

Звичайно коли вже стає помітно, що волося на голові ріднїє, першу раду — питаний чи не питаний — дає голяр, фризієр. Радить вимивати голову якоюсь спеціяльною водою, смарувати смаровилом, мастити різними мастями, і все те нічогісінько не помагає. Є ще всякі „спеціялісти від волося“ з всякими спеціяльними способами, щоб його „затримати“ або щоб нове поросло, та наперед можна сказати, що все те тільки способи на легковірних людий. Часто такий голяр чи „спеціяліст“ подивившись на волосок, поважно заявляє, що справа серіозна, бо волося вилазить з корінням. На ділі це не є ніяке коріння, а кожний волосок має в споді бульбашку, що виглядає як корінець, але з ростом волосся нічого спільного не має.

Як сказано, в деяких випадках ніякого способу нема й треба погодитися з тим, що голова буде „лиса“. В инших можна лисину запобігти, та як його зробити, добру раду може дати тільки лікар-спеціяліст в кожнім випадку з-окрема.

## ПОЗІР! ПОЗІР!

**Сим подається до відома всім нашим читачам, що присилаючи до поміщення ріжні оголошення до часописи „Свобода“, треба рівночасно враз з оголошеннями присилати і належитість за них. Щоби читачі могли орієнтуватися яка належитість має бути прислана враз з даним оголошенням, будуть ласкаві за кожде написане в оголошенню одно слово числити 2 цт. коли таке оголошення має 30 або більше слів. За оголошення котрі не мають 30 слів, платиться 50 цнт. за раз. Виняток творять людень відділи У. Н. Союза, котрих оголошення мають бути підписані місцевим урядом відділу. Всі оголошення мають бути присилані до адміністрації „Свободи“ 5—6 день перед днем оголошення їх в часописи, так що колиби вимагала сего потреба, був час порозумітися зі сторонами. Сторони котрі не схотять пристосоватися і придержуватися повисших правил, не можуть відтак нарікати на часопись, що непоміщено їм оголошення чи оголошень.**

**Адм. „Свободи“.**